

Broj: 54/24

Podgorica, 24.01.2024. godine

REAGOVANJE

Advokatska komora je prinuđena da regulje imajući u vidu sve češće napade na advokatsku profesiju, te targetiranje advokata - branilaca u krivičnim postupcima kao jedinih krivaca za dugo trajanje krivičnih postupaka.

Najprije želimo da ukažemo, da u procesnom smislu, advokati ni na koji način ne mogu uticati na rad suda i tužilaštva, kao ni na procesnu disciplinu u sudu imajući u vidu da im takvo pravo na osnovu Ustava, Zakona i međunarodnih propisa nije dato, dok sud ima sve procesne mehanizme da sankcioniše eventualne procesne opstrukcije svih učesnika u postupku (osim opstrukcija koje sam sud proizvede), a koje opstrukcije bi eventualno mogle dovesti do odlaganja glavnih pretresa, a što bi u krajnjem imalo za posljedicu prekoračenje roka predviđenog Zakonikom o krivičnom postupku.

Kao što je javnost informisana, nedavno je došlo do ukidanja pritvora određenom broju lica koja borave u Istražnom zatvoru Uiksa, duže od tri godine, a što je dalo povoda da se napravi medijska kampanja sa ciljem, da se sav teret i odgovornost za istek roka trajanja pritvora neosnovano prenese na advokate, te da se eventualno opravdaju izmjene Zakonika o krivičnom postupku i to konkretno odredbe čl. 179, koja je predviđa da „od podizanja optužnice do donošenja prvostepene presude pritvor može trajati najduže tri godine.“ Prije svega moramo ukazati da je pritvor najteža mjera procesne prinude, i da se određuje isključivo u situaciji kada se drugom mjerom ne može obezbijediti prisustvo okrivljenih lica u krivičnom postupku. Dakle, pritvor nije kazna i ne smije se pretvarati u kaznu, niti je to bila intencija zakonodavca, naprotiv, trajanje pritvora u toku postupka mora biti svedeno na najmanju moguću mjeru.

Upravo propisani rok od tri godine garantuje okrivljenima pravo na suđenje u razumnom roku i predstavlja jedan vid zaštite ljudskih prava i sloboda. Sa druge strane, ovaj rok od tri godine, obezbjeđuje efikasnost sudskog postupka i ne dozvoljava prvostepenom sudu "komforno" postupanje, jer ukoliko bi se izmjenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku brisala ova odredba, to bi za posljedicu imali situaciju dugotrajnih postupaka, a ovo kod činjenice da u tom slučaju postupajuća vijeća ne bi imala nikakva ograničenja u pogledu okončanja prvostepenog postupka, što bi u svakom slučaju bilo kontraproduktivno. Na ovaj način zakonodavac ne bi stimulisao ažurnost i efikasnost postupanja u pritvorskim predmetima, već bi isto dovelo do neosnovanog i neopravdanog dugog trajanja postupka, a samim tim i pritvora. Za napomenuti je da je 2009. godine, navedena odredba, izmjenama i dopunama zakona, stupila na snagu i ista se počela primjenjivati. Uvođenje ove novine, u Zakonik o krivičnom postupku, uzrokovalo je različitost mišljenja, debate, otpor kod određenih državnih i pravosudnih struktura, a izmjene i dopune u ovom dijelu tada su bile potaknute upravo razlozima o kojima smo prethodno govorili. Zaštita ljudskih prava, pravo na pravično sudjenje, pravo na suđenje u razumnom roku, inicirane su od strane međunarodnog faktora, prevashodno od Evropskih institucija, pa je u tom dijelu neposredno prije uvođenja ove odredbe u pravni i zakonodavni sistem Crne Gore, sa ciljem upodobljavanja sa pravom i pravnim sistemima, zakonima i praksom Evropske unije došlo do uvođenja ove norme u zakonodavni pravni sistem Crne Gore.

Za napomenuti je da do 2020. godine, nije zabilježen nijedan slučaj prekoračenja predmetnog roka, od tri godine, uprkos kompleksnosti i komplikovanosti predmeta, što znači da je ova zakonska odredba upravo bila motivacija postupajućim sudijama odnosno vijećima sudija prvostepencima da u ovom zakonom propisanom roku sprovode postupke i donose odgovarajuće odluke.

S obzirom na činjenicu da je Crna Gora pridruženi član i na pristupnom putu prema Evropskoj uniji, a jedan od najvažnijih faktora ulaska Crne Gore kao države u zajednicu Evropskih naroda je upravo zatvaranje poglavlja koje se odnose na pravosuđe, što podrazumijeva upodobljavanje domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije, ističemo da je dužina trajanja pritvora u prvostepenim postupcima u Hrvatskoj oročena takođe na tri godine od podizanja

optužnice, dok je u Sloveniji rok kraći za godinu dana, odnosno dvije godine od podizanja optužnice.

Uklanjanjem ove zakonske odredbe iz postojećeg krivičnog zakonodavstva, osim što bi bilo u suprotnosti sa pravnim standardom Evropske unije i Ustavom Crne Gore, predstavljalo bi, pored kršenja prava na slobodu, odnosno člana 5, i kršenje čl. 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima, koji predviđa garancije na pravično suđenje, a koje garancije se odnose na suđenje u razumnom roku, pretpostavku nevinosti, pravo na odbranu, pravo na jednakost oružja, pravo na obrazloženu presudu i pravo na žalbu.

Ono što posebno želimo istaći, da su apsolutno paušalni i proizvoljni neprovjereni navodi i tvrdnje, kojima se u zadnje vrijeme spekuliše u medijima, da su za prekoračenje predmetnog roka od tri godine isključivo odgovorni advokati, a što je daleko od istine i nema utemeljenja u realnim procesnim i životnim situacijama, pa ukoliko neko ima volju da ozbiljno istraži uzroke prekoračenja rokova u pojedinim postupcima nesporno će utvrditi da je u minulom periodu do prekoračenja došlo zbog niza najprije životnih i procesnih okolnosti izazvanih različitim faktorima i to: trajanjem pandemije Covid 19 i primjenom mjera u odnosu na istu, smanjenjem broja postupajućih sudija, nekompletnost vijeća u sudovima, štrajkom advokata, nedovoljnim brojem sudnica, preklapanjem zakazanih termina suđenja, razrješenjem određenog broja sudija odlukama Sudskog savjeta, odlaskom sudija u penziju, neblagovremenim popunjavanjem upražnjenih sudijskih mjesta, nefunkcionisanjem Sudskog savjeta, odnosom državnog tužilaštva, odbijanjem braniocima da izvrše uvid u spise predmeta tokom cijelog trajanja istrage, vraćanje optužnica tužilaštvu u postupku kontrole, od kojih su neke vraćane i više puta itd.

Nesporno je da sve navedene okolnosti ne mogu poslužiti kao argumentacija bilo kome da odgovornost prebaci na advokate.

PREDSJEDNIK

ADVOKATSKE KOMORE CRNE GORE

Daniilo Micović, advokat